

TRØNDERSK NATUR

1988:15 nr 2

Tord
Haugland 88

TRØNDERSK NATUR

Naturtidsskrift for Trøndelagsfylkene

Ansvarlig for utgivelsen:

Norsk ornitologisk forening

Avd. Nord-Trøndelag,
Postboks 68, 7501 Stjørdal.
Postgiro 3 89 38 80

Norsk ornitologisk forening

Avd. Sør-Trøndelag,
Postboks 139, 7001 Trondheim.
Postgiro 3 10 39 91

Redaksjonssekretær: Øystein R. Størkersen, Devlesvingen 5A,
7041 Trondheim. Tlf. 07/ 92 15 20.

Redaksjon: Stein O. Johansen (kasserer), Trond Haugskott, Nils Røv.

Tidsskriftet utkommer med 4 nummer pr. år. Medlemmer i NOF/NT og NOF/ST får tidsskriftet gratis. Abonnement koster for øvrige kr. 35.- pr. år. Betales til postgiro 3 60 19 52. Adresse: Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim.

Annonsepriser: 1/1 side kr. 400.- 1/2 s. kr.200.- og 1/4 s. kr. 100.-

Redaksjonens adresse: Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim. Denne adressen benyttes ved innsending av manus.

Adresseendringer: Skjer for abonnenter direkte til TN, for medlemmer i fylkesforeningene via h.h.v. NOF/NT og NOF/ST.

NOF/NT og NOF/ST er fylkesforeninger av Norsk Ornitologisk Forening, som er en landsomfattende organisasjon for alle fugleinteresserte, og som arbeider for å øke og spre kjennskap til fuglelivet og verne om fuglene og deres livsmiljø. NOF utgir et eget tidsskrift: Vår Fuglefauna, som utkommer med 4 nummer årlig. Abonnement skjer ved henvendelse til NOF, Postboks 2207, 7001 Trondheim. Tlf. 07/ 52 51 42 (mandag til onsdag).

Kjære leser!

Trøndersk Natur kommer med sommeren og godværet, men ikke bare med godværshistorier.

Sommeren hadde knapt nok begynt før en øko-katastrofe, algeinvasjonen var et faktum. I Nord-Norge opplevde man nok en gang selinvasjon, trolig p.g.a næringssvikt lenger nord. Er disse hendelsene et forvarsel om hva som vil komme? Vil vi årene framover stadig bli konfrontert med liknende episoder?

Midt i all elendigheten er det likevel positivt at algeinvasjonen for alvor ser ut til å ha vekket det norske

folk og forhåpentligvis også de styrende myndigheter. Miljøvernspørsmålet vil uten tvil bli en av de aller viktigste sakene for menneskeheten (og våre medskapninger!) i tida framover, og derfor trengs det bred støtte fra befolkningen.

Forhåpentlig er vi også villige til å betale det det koster av penger. Hvis vi ikke betaler nå, kan de som kommer etter oss måtte betale en mye høyere pris...

Vel, dette var dommedagstalen for denne gang. Været har ihvertfall så langt vært uvanlig bra til Trøndelag å være. God sommer!

Faunistisk rapport fra Sør-Trøndelag 1985 og 1986

Jostein Sandvik, Otto Frengen og Svein-Håkon Lorentsen

Den lokale rapport- og sjeldenhetskomite (LRSK) i Sør-Trøndelag har i flere år vært tildels sterkt kritisert for manglende rapportering og dårlige rutiner. I og med at dette er den første rapporten siden 1980 (Sandvik 1980), må vi bare innrømme at kritikken har vært berettiget.

Mangelen av publisering har i tillegg tildels ført til boikott av LRSK, ved manglende innrapportering av observasjoner. Det er derfor trolig at også denne rapporten har en del mangler, men det vil bli tatt med i kommende rapporter etter som det blir sendt inn.

Vi har denne gangen valgt å skrive sammen observasjonene fra 1985 og 1986, som er behandlet av LRSK. Noen vil da sikkert etterlyse observasjonene fra 1980 - 1984, men disse vil komme i en egen rapport i serien Trøndersk Natur Supplement som er under arbeid. Den rapporten vil bli sendt til sentrale personer for supplering før endelig trykking. I tillegg til observasjoner som er behandlet av LRSK, vil den også inneholde observasjoner av rapportarter til og med 1987 (se Sandvik et al. 1986).

Vi håper med dette at kontakten mellom observatørene og LRSK skal begynne å fungere igjen, slik at observasjoner av sjeldne arter i tillegg til uvanlige observasjoner forøvrig blir samlet i årlige rapporter her i TN.

Vi vil igjen minne om at de observasjonene som sendes inn til LRSK skal være belagt med dokumentasjon. Det vil si bilde eller feltbeskrivelse/kopi av feltnotatene. Svært ofte mangler dette, noe som gjør vårt arbeid vanskelig og ofte avhengig av hvor godt vi kjenner de enkelte personene.

I listen nedenfor er det benyttet noen forkortelser som sikkert mange ikke er helt fortrolige med. Ad. (adultus) angir voksne fugler, juv. (juvenilus) er fugler i ungfugldrakt som oftest i sitt første leveår. Enkelte steder står det f.eks. (2K), dette angir også alderen på fuglen, og betyr at den observerte fuglen i dette tilfellet var i sitt andre kalenderår (dvs. fra et halvt til ett og et halvt år gammel).

Da håper vi at de som savner sine observasjoner i denne oversikten, og også nyere observasjoner som ikke er innrapportert, blir sendt inn til LRSK.

Adr.: Jostein Sandvik, Øvre Møllenberggt. 49, 7014 Trondheim.

Storlom

Vinterobs.: Ett ind. ved Grandefjæra, Ørland, 14.12.1985 (PIV m.fl.).

Dvergdykker

To ind. Litlvatnet, Agdenes, 17.11.1985 (ARE, IJE), og 12.10.1986 (SAS, TGI, GBA).

Tundragås

Fem ind. på Grande, Ørland 14.-15.12.1985 (PIV m.fl.), Fire ad. Grande, Ørland 13.12.1986 (PIV m.fl.).

Stripegås

Ett ind. i Gaulosen - Udduvoll, Trondheim/Melhus, 1.9. (Nordvik 1985), 21.9., 4.10.1985 (ARE), og 12.10.1985 (Størkersen 1985). Ett ind. Grandefjæra, Ørland 29.8.1986 (SAS).

Hvikinggås

Ett ind. holdt til i Gaulosen, Trondheim/Melhus i andre halvår 1986, og ble sett 2.7., 27.9., 12.10., 26.10., 9.11. og 17.11. (DOB, GBA, GLA, JSA, SAS, TGI m.fl.).

Snadderand

I Gaulosen Melhus/Trondheim ble det sett 1 hann 21.4.1985 (EHU), og ett par 23.4 (TNO) og 26.4.1985 (ARE, OBE) (Hugnes og Nordvik 1985).

Taffeland

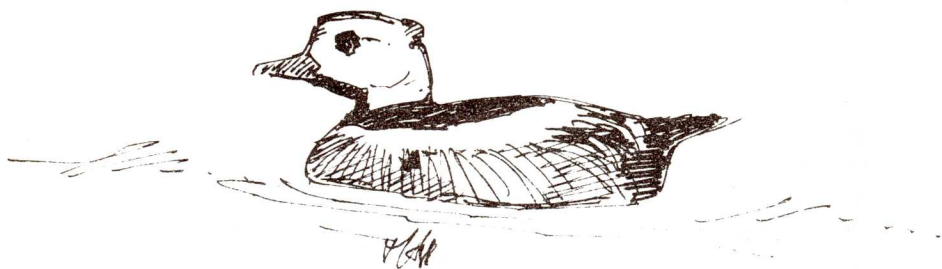
En hann i Litlvatnet, Agdenes, 17.11. (ARE, IJE), og 26.11.1985 (SAS m.fl)

Stellerand

En ad. hann ble sett flere ganger i Grilstadfjæra, Trondheim i perioden 14.12.1984 - 30.1.1985 (ØRS), og i Ranheimsfjæra, Trondheim den 15.3. (SAS m.fl.) og 22.3.1985 (ARE).

Brilleand

En ad. hann ble sett i området Saksvikbukta - Midtsanden, Malvik i periode 3. - 19.1.1985 (SAS, ØRS), 23.10. - 23.11.1985 (SAS, A.H.Quala, G. Halvorsen), 18.1 - 16.2.1986 (SAS), og 25.10. - 8.11.1986 (SAS).

Ung grønlandsmåke, Øksninga, Nærøy 11.5.1987. Foto: Joar Olav Grøtting

Islandsand

Første observasjon i fylket, og første gang i Norge siden 1851: En hann Buvika, Skaun fra 22.12.1986 og ut året (EHU, TNO, DBO m.fl.).

Myrhauk

Observasjonene fra 1985 er oppsummert i en egen artikkel (Bangjord 1986).

Vaktel

Ved Flakk, Trondheim ble det sett/hørt 1-2 ind. i perioden ca. 15.6 -24.6. 1986 (Langørgen pers. medd. OFR).

Dverglo

I Ranheimsfjæra, Trondheim ble det sett 2 ind. 15.5. og 1 ind. 18.5.1985 (SAS, TGI). I Gaulosen, Trondheim/Melhus ble det i 1985 sett 1 ind. 24.5. (ARE, GBA), og 2 ind. 26.5., 3 ind. 28.5. og 1 ind. 31.5. (Hugnes og Nordvik 1985).

Fjellmyrløper

Ett ind. Grønøra, Orkanger 25.5.1985 (ARE, IJE).

Svarthalespove

Ett ind. ved Udduvoll i Gaulosen, Trondheim/Melhus 26.5.1985 (Hugnes og Nordvik 1985). Ett ind. ble sett ved Sundet/Røros Lufthavn, Røros i perioden 26.4. - 5.5.1986 (RSS). Samtidig den 2.5.1986 ble ett ind. sett i Neaosen, Selbu (SAS, TGI).

Polarjo

Forekomstene høsten 1985 er behandlet i egen artikkel (Størkersen 1986). En ad. (lys fase) Storfosna, Ørland 1. 11.1986 (SAS).

Grønlandsmåke

Ett ind. (2K?) Innstrandfjæra, Ørland 13.12.1986 (PIV m.fl.)

Polarmåke

Ett ind. (3K) Grilstadfjæra, Trondheim 7.4.1985 (SAS, ØRS), 1 ind. (2K) Rusasetvatnet, Ørland 25.5.1985 (SAS, AER, TGI), 1 ind. (1K+) Grandefjæra, Ørland 27.10.1985 (SAS, ØRS, TGI). Ett ind. (1K?) ved Uthaug, Ørland 13.12.1986 (PIV m.fl.).

Dvergmåke

En ungfugl i Gaulosen, Trondheim/Melhus 11.5.1986 (SAS, ARE, GBA m.fl.), og et ind. samme sted 22.5.1986 (DOB).

Hvitvingesvartterne

Første observasjon i fylket: En ad. i Gaulosen, Trondheim/Melhus 20.-21.9.1986 (ØRS, DOB, SAS, TGI)

Polarlomvi

Første observasjon i fylket: Ett ind. på Uthaug havn, Ørland, 14.12.1985 (PIV m.fl.).

Skogdue

Se egen artikkel om forekomsten i Trøndelag (Sæther 1987).

Turteldue

Ett ind. på Svellingen, Frøya 5.7.1986 (Bjørst Støen).

Vintererle

Ved Nedre Leirfoss, Trondheim ble det sett 2 ind. 28.4 (ARE m.fl.), og en hunn 8.5.1985 (A.Foldvik, T.R.Østerås m.fl.).

Rosenvarsler

Ett ind. på Halten, Frøya, 1.-2.6.1985 (ARE m.fl.).

Nøttekråke

Observasjonene fra høsten 1985 - våren 1986 ble oppsummert av Størkersen (1987). Ett ind. Væretrøa, Trondheim 30.10.1985 (PIV).

Pilfink

Ett-to ind. vinteren 1985 - 86 på Tonstad, Trondheim (F.Falkenberg).

Stillits

Alle observasjonene fra fylket fram til midten av 1986 ble oppsummert av Sæther (1986).

Polarsisik

Ett ind. 31.10.1985 på Byneset, Trondheim (ARE, ØRS). Ett ind. (2K) på Vikhammer, Malvik 12.3.1986 (SAS). Ett ind. i Mebonden, Selbu 22.3.1986 (JSA). Ved Strømmen, Rissa ble det den 27.3.1986 sett en flokk på min. 50 ind. (SAS, TGI, GLA). To ind. (hann og hunn) Grandefjæra, Ørland 14.12.1986 (PIV m.fl.).

Liste over observatører:

AER: Audun Eriksen	OBE: Ove Bergersen
ARE: Arild Espelien	OFR: Otto Frengen
DOB: Dag Olav Bollingmo	PIV: Per Inge Værnesbranden
EHU: Erling Hugnes	RSS: Rolf S. Svendsen
GBA: Georg Bangjord	TGI: Terje Gimnes
GLA: Geir Lasse Aune	TNO: Terje Nordvik
IJE: I. Jensen	ØRS: Øystein Størkersen
JSA: Jostein Sandvik	

Litteratur

- Bangjord, G. 1986. Myrhauken i Trøndelag.
Trøndersk Natur 13: 44-49.
- Hugnes, E. og Nordvik, T. 1985. Vårtrekket i Gaulosen 1985.
Trøndersk Natur 12: 76-78.
- Nordvik, T. 1985. Stripegås på Gaulosen høsten 1985.
Trøndersk Natur 12: 85.
- Sandvik, J. 1980. Faunistisk rapport fra Sør-Trøndelag 1978 - 1979.
Vår Fuglefauna 3: 279-282.
- Sandvik, J., Frengen, O. og Lorentsen, S.-H. 1986. Orientering fra LRSK Sør-Trøndelag. Trøndersk Natur 13: 56-58.
- Størkersen, Ø. R. 1985. Aldri kjedelig på NOF-tur! Trøndersk Natur 12: 86.
- Størkersen, Ø. R. 1986. Masseopptreden av polarjo i Sør-Trøndelag høsten 1985.
Vår fuglefauna 9: 227-232.
- Størkersen, Ø. R. 1987. Nøttekråkeinvasjon i Trøndelag høsten 1985.
Trøndersk Natur 14: 4-7.
- Sæther, S. A. 1986. Stillitsen i Trøndelag. Trøndersk Natur 13: 92-95.
- Sæther, S. A. 1987. Skogdua i Trøndelag. Trøndersk Natur 14: 84-93.

Tellinger av havert på Melsteinen, Sør-Trøndelag 1987

Nils Røy, Morten Ekker og Otto Frengen

Melsteinen i Bjugn ble besøkt den 27. okt. under gode værforhold. Alle holmer og skjær fra Andsteinen i sør til Oddskjæra i nord ble nøye undersøkt ved ilandstigning. Det ble benyttet gummibåt.

Havert-ungene ble inndelt i fem grupper mht. alder/hårfelling:

- Gr. 1.** Nyfødt unge med navlestreng.
- Gr. 2.** Ikke utviklet kvitunge. Hodet avsatt fra kroppen.
- Gr. 3.** Fullt utviklet kvitunge. Hodet ikke avsatt fra kroppen.
- Gr. 4.** Unge i hårfelling.
- Gr. 5.** Fullt utviklet unge med avsluttet hårfelling.

De ungene som kunne fanges ble merket og kjønnsbestemt. Samtidig ble det undersøkt om ungene var tilsølt med olje.

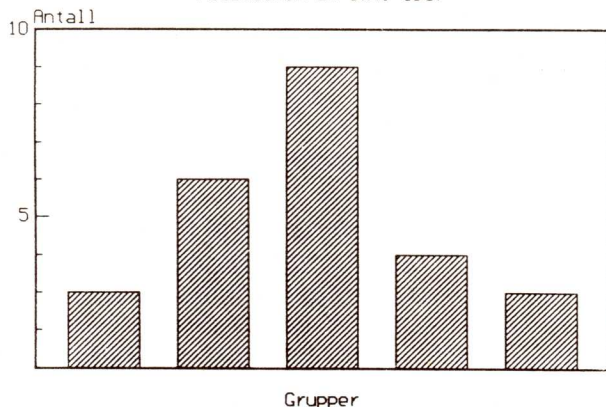
Resultat og kommentarer.

I alt ble 27 unger observert. 25 av disse ble klassifisert og 21 merket. De fleste ungene tilhørte gruppe 3 (Fig. 1). 3 stk. var nyfødt med navlestreng, dvs. trolig ikke over 4 døgn gamle.

Fordelingen tyder på at kasteperioden hadde kulminert, men at det fortsatt forekom enkelte kastinger. Det ser ut som om haverten kaster ungene

Fig. 1. Gruffefordeling av havertunger, Melsteinen 24 okt. 1987

omtrent samtidig på Melsteinen som på Froan, dvs. med tyngdepunkt omkring 10.- 12. Okt.

I alt 3 unger var ferdig med hårfellingen. En må derfor anta at noen unger kan ha gått på sjøen og derfor ikke ble registrert. Det hadde imidlertid vært gode værforhold i tida før optellingen, med sørøstlig vind og lite tungsjø. Avdrift på grunn av uvær har derfor trolig vært minimal. På grunnlag av antall unger som ble funnet og aldersfordelingen vil vi anta at det tilsammen er blitt kastet omkring 35 unger på Melsteinen i 1987.

Melsteinen er tidligere blitt optalt av Frengen og Røv, i 1980 og 1981 (se TN nr. 2, 1982). Antall observerte unger sammenliknet med tallet for 1987 er vist på Fig. 2. Talla kan imidlertid ikke sammenliknes direkte.

I 1980 ble området optalt 12. Okt. Fordelingen av ungene dette året tyder på at kastingen hadde kulminert, trolig omkring 5.-10. okt. Med tilsammen 39

optalte unger, kan en anta at det totalt i 1980 ble kastet nærmere 50 unger. Dette er i samsvar med det en lokal fisker (Ottesen) mente ble kastet på Melsteinen på den tida.

Tellingene i 1981 ble foretatt 17.-18. okt. Værforholda var ikke ideelle, med mye tung-sjø. Dette kan ha ført til at noen unger ble oversett. 23 unger ble funnet på Melsteinen og en på Tristeinen (en øygruppe nærmere land).

Aldersfordelingen dette året viser at toppen i kasteperioden i 1981 var omtrent på samme nivå som i 1987.

Resultatene viser at kastebestanden av havert på Melsteinen ikke har tatt seg opp igjen etter en kraftig nedgang fra 1980 til 1981. Dette må trolig delvis kunne tilskrives lokal bestandsnedgang som følge av det fem-årige felingsprogrammet for kystsel (1980-85). Øvrig beskatning (ikke registrert) kan også ha hatt betydning for bestanden.

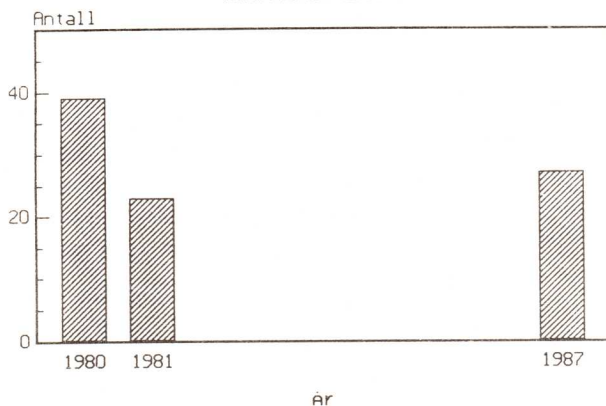
Ved de beregninger Havforskningsinstituttet har foretatt for å anslå størrelsen på lokale havertbestander, er antall fødte unger blitt ganget med en

faktor på 4.7 (basert på kanadiske undersøkelser). Dette gir en totalbestand på minimum 127 dyr for Melsteinen i 1987. Verdien av faktoren avhenger imidlertid av bestandsstrukturen, og denne er ikke kjent for norske havertbestander. Derfor må slike bestandsanslag benyttes med forsiktighet.

Vi fant ingen unger med påviselige oljeflekker i pelsen. Dette tyder på at Melsteinen er mindre utsatt for oljeforurensning enn Froan.

Vi takker Fylkesmannen i Sør-Trøndelag for økonomisk støtte til undersøkelsene, og Vitenskapsmuseet i Trondheim for utlån av gummibåt og bil.

Fig. 2. Antall havertunger observert på Melsteinen 1980-87

Årsøya fuglestasjon 1987

Stein Are Sæther

Selv om dette er den 4. sesongen med aktivitet på Årsøya fuglestasjon i Selbu, er det til nå bare publisert en rapport fra aktiviteten (Sandvik 1985). Dette beklages sterkt, men en fullstendig rapport for hele perioden 1984 - 1987 vil foreligge i løpet av våren. Siden stasjonen ble opprettet høsten 1984 har endel forandringer skjedd. Vi har bl.a. fått nytt husvære som består av to sammenkoblede Moelven-brakker. Her finnes kjøkken med fryser og kjøleskap, stue med "salong" og soverom med 6 komfortable køyesenger. I 1987 er det bygd et eget ringmerkingsrom, noe som har bedret hygienen på stua og kjøkkenet betraktelig. Forøvrig har vi nå fått skriftlig leieavtale med grunneieren Trondheim elektrisitetsverk.

Rutiner og arbeidsoppgaver

Stasjonen konsentrerer sin virksomhet om ringmerkingsarbeidet, trekkteilinger blir ikke drevet systematisk p.g.a for liten bemanning og stasjonens beliggenhet på et sted med lite konsentrert, synlig trekk. Ringmerkingen foregår ved hjelp av såkalte mist-nett. Nettantallet ligger fra 10-20 alt etter hva bemanning, fuglemengde og vær tillater. Standard småfuglnett benyttes

for det meste, men også ugle/vadernett og et heisnett blir brukt. Avspilling av sang for å lokke fugl i nettene har vært forsøkt, men bare i liten grad.

Bemanning

Stasjonen var i 1987 bemannet i 3 dager på våren, samt 36 dager i perioden 20. juli - 4. oktober (Fig. 1). Totalt tilbrakte 21 personer tilsammen 92 dager på stasjonen.

Stasjonen sliter fortsatt både med dårlig økonomi og dårlig bemanning. Med et par hederlige unntak har de eldre merkerne sviktet stasjonen, men vel så betenkelig er det at rekrutteringen er for dårlig. Yngre fugleinteresserte (kommende "satsere") uteblir. Stasjonsdriften er helt avhengig av rekruttering av nye merkere. På dette området må det satses mye i åra som kommer.

Resultater

Av observasjoner i området rundt stasjonen høsten 1987 kan nevnes: kortnebbgås over 1200 ind. 25.10, stjerntand 1 ind. 5.9, havørn 1 juv. 21.7, urane 27 ind. 24.8, temmincksnipe 6 ind. 19.7, myrsnipe 1 ind. 19. og 28.7 og 4.9 samt 2 ind. 25.10, kvartbekkasin 1 ind. 6.9, dobbeltbekkasin 1 ind. 21 og 22.8, skogsnipe 4 ind. 13.8,

Figur 1

Bemanning (aktive fangstdager) høsten 1987

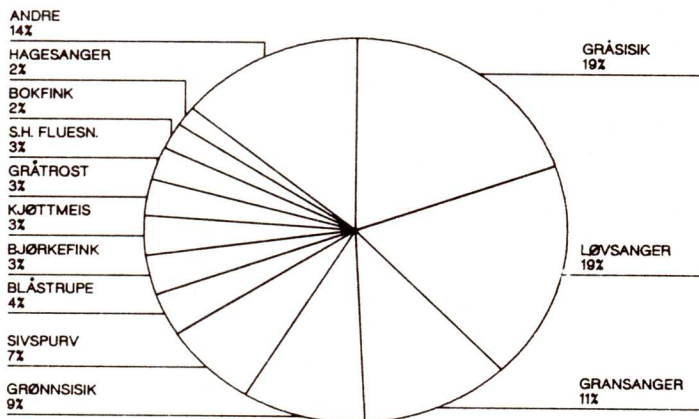
Mnd	DATO							sum
	1	5	1	1	2	2	3	
Juli	:				■	■	■	10
August	:	■	■	■		■	■	14
September	:	■	■	■	■	■	■	11
Oktober	:	■						1
								36

sildemåke 6 ad. 28.8 og dvergspett 1 ind. 10.9 og 25.10.

Totalt ble 2378 fugl av 45 arter ringmerket i 1987. Av disse ble 6 fanget på våren (Tab. 1). Tre nye arter for stasjonen ble ringmerket: gluttsnippe, tretåspett og "bomben" myrrikse. Høstens tallrikeste merkearter var

gråsisik (461 ind.), løvsanger (439 ind), gransanger (267 ind.), grønnsisik (222 ind.) og sivspurv (172 ind.). Disse 5 artene utgjorde 65.8 % av høstens totale antall ringmerkede fugl (Fig. 2).

Det er ellers verdt å merke seg at det ble fanget forholdsvis mye blåstrupe (84 ind.), samt den store nedgangen i

Figur 2

Relativ andel (prosent) ringmerket av de vanligste artene.

antall sivspurv i forhold til det som ble fanget i 1984 (172 ind. i 1987, 791 ind. i 1984), da den var den tallrikeste merkeart (Sandvik 1985).

Gjennomsnittlig antall fugl fanget pr.dag i løpet av høstsesongen lå på 65.9 ind. Fangstrekord i løpet av en dag var 220 fugl den 12. august. Den 22. august ble det fanget 198 fugl, og halvparten av høstens fangstresultat ble nådd den 21. august (Fig. 3).

Den 28.8 ble stasjonens andre svenskmerkede blåstrupe kontrollert. Tidligere kontroller og gjenfunn vil bli publisert i den omtalte samlerapporten, men stasjonens mest kuriøse gjen-

funn kan nevnes: en møller skutt i Libanon.

Til slutt en takk til alle som har hjulpet til med stasjonsarbeidet i 1987 og tidligere, og samtidig en oppfordring til alle interesserte om å gjøre en innsats på stasjonen kommende høst. Kontaktmann nå, som tidligere, er Jostein Sandvik tlf. 07-513249.

Litteratur

Sandvik, J. 1985. Årsøya fuglestasjon - rapport fra aktiviteten høsten 1984. Trøndersk Natur 12:18-22.

Forf. adresse: Naustanveien 10
7560 Vikhammer

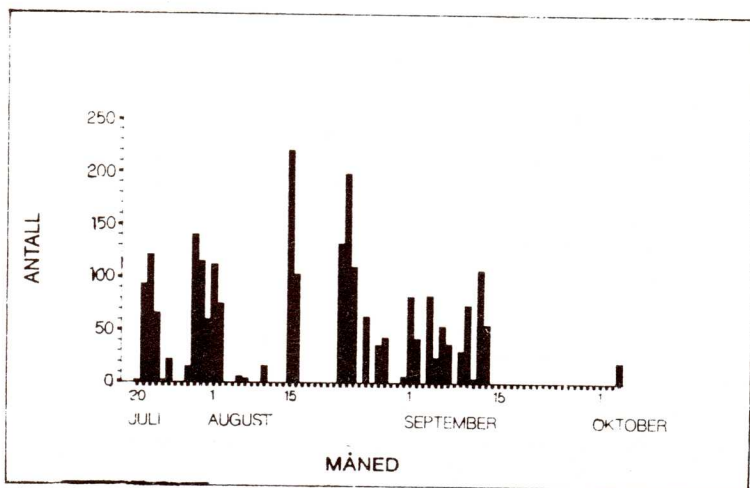

Myrsanger fanget på Trøite, Stjørdal. Foto: Ingar Jostein Øyen

Tabell 1.

Ringmerkede fugl på Årsøya fuglestasjon i 1987.

ART	ANTALL	ART	ANTALL
Stokkand	2	Munk	32
Spurvehauk	1	Hagesanger	39
Myrrikse	1	Tornsanger	9
Gluttsnipe	1	Møller	4
Enkeltbekkasin	2	Løvsanger	440
Tretåspett	1	Gransanger	267
Låvesvale	1	Gråfluesnapper	6
Skjære	4	Svart hvit fluesn.	69
Kjøttmeis	78	Jernspurv	6
Blåmeis	29	Heipiplerke	27
Løvmeis	12	Trepiplerke	25
Granmeis	20	Linerle	12
Rødstrupe	15	Gulerle	1
Blåstrupe	84	Stær	1
Rødsjert	17	Grønnfink	18
Buskskvett	2	Grønnsisik	222
Steinskvett	9	Gråsisik	461
Svarttrost	1	Polarsisik	2
Gråtrost	74	Bokfink	49
Rødvingetrost	26	Bjørkefink	81
Måltrost	39	Gulspurv	9
Sivsanger	1	Sivspurv	172
Gulsanger	6		
Totalt		45 arter	2378

Figur 3

Antall ringmerkede fugl pr. dag i høstsesongen (20. juli - 4. oktober).

Småstykker

Flott vær og mye fugl!

NOF-ekskursjonen til fuglelokaliteter i Levanger/Verdalsområdet samlet hele 21 deltagere (inklusive en hund). Når så været i tillegg viste seg fra sin aller beste side og mye fugl å se, skal en ikke klage. Artig var det også at så mange aldersklasser var representert, her var både gamle og unge.

Første stopp var Hammervatnet, hvor vi fra rasteplassen fra E6 tok et raskt overblikk over den sørlige bukta. Her så vi en del horndykkere i sin flotteste praktdrakt samt et skjeand-par.

Deretter gikk turen til Rinnleiret hvor vi gikk en runde rundt hele dette store og meget varierte området. Flere

av deltagerne hadde på seg småsko og ble heller blaute i løpet av rundturen. Den artigste observasjonen her var nok den store brushaneleiken, noe som flere av de som var med ikke hadde sett før. I tillegg så vi fire joer som antagelig var fjelljo.

Etter å ha spist matpakken og nytt sola på Rinnleiret, dro vi oppover til Leksdalsvatnet, hvor vi foruten plenty horndykkere, også fikk sett to par staselige toppdykkere.

Turen ble avsluttet på Ørin ved utløpet av Verdalselva, hvor det var imponerende mye fugl. Det er for galt at dette området nå skal fylles opp og bygges ut! Foruten flere hundre svartand, sjøorre og ærfugl, så vi også nesten hundre myrsnipen og sandlo.

Vi studerer brushaneleik på Rinnleiret. Foto: Einar Sæter

Ute i fjæra satt fem fjelljo. Turens sjeldenhet ble oppdaget av en av de utrettelige stjørdalingene; utenfor en av moloene satt en ung grønlandsmåke.

De aller ivrigste dro så ned til Eidsbotn, som til tross for at det er

delvis ødelagt, ennå har et rikt fugleliv. Også her var det en god del brushaner samt en del gressender.

Alt i alt en meget vellykket tur som frister til gjentagelse, både "fuglemesig" og sosialt sett.

TH

Årsøya fuglestasjon!

åpner sesongen ca. 20. juli -88.

Kontaktpersoner er:

1 NOF-kontoret tlf. 525142

2 Jostein Sandvik tlf. 513249

3 Svein-Håkon Lorentsen tlf. 516115, tlf. jobb 913020

4 Stein Are Sæther tlf. 977490

Kontakt en av disse for å høre om transport m.m. før du drar.

Ringmerkingskurs

Det vil i løpet av juli/august bli arrangert ringmerkingskurs. Kurset vil sannsynligvis gå over ei helg, og vil bli arrangert på Årsøya fuglestasjon i Selbu. Nærmere detaljer vil bli gitt senere. De som er interessert kan melde seg på hos Svein-Håkon Lorentsen eller Jostein Sandvik (tlf. - se annonsen over).

TN informerer: Frist for innsending av stoff til nr. 3/88 er 1. september.

Opprop

Vårtrekket i Trøndelag

Siden siste artikkel om vårtrekket i 1986 har det ikke vært publisert noe på dette populære emnet.

Undertegnede har tatt opp tråden etter Georg Bangjord og ønsker nå at alle sender inn sine vårobservasjoner fra både 1987 og 1988.

Observasjonene sendes direkte til:

Stein Are Sæther,
Naustanvn 10,
7650 Vikhamar.

Opprop

Gaulosen

Siden siste Gaulosen-rapport (TN-Supplement 1/82) har det vært gjort mange interessante observasjoner i Gaulosen-Buvika. Det vil være av stor interesse å samle disse og publisere dem her i TN. Så har du observasjoner av sjeldne fugler, store antall, seine/tidlige datoer etc. nøl ikke! Artikkelen vil bli publisert TN 3 eller 4-88.

Send inn til:

Øystein R. Størkersen, Devlesvingen 5A, 7041 Trondheim

eller

Trond Haugskott, Strandvn. 27B., 7042 Trondheim.

Til salgs: Dovrefjell 3-mannstelt polyester/bomull kr. 2000.-
Ajungilak "Tyin Elite" (:45°) kr. 800.-
Nikon FE2 m/Tokina 35-105 mm kr. 2500.-

ALT NESTEN NYTT

Gunnar Thu, Stjørdalsvn 9B, 7041 Trondheim.
Tlf. jobb 07/52 60 30, privat 07/52 85 93

Til salgs: *Status for trua arter i Sør-Trøndelag* kr. 20.-
NOF Sør-Trøndelag (adresse på side 2)

Fotohjørnet

For å finne ut hvilken art forrige bilde presenterte tror jeg at alle slo opp på endene i fugleboka. Men hvilken and er dette? Ofte kan det være vanskelig å artsbestemme en and dersom den er i hunndrakt, men er det en hann i nærheten blir oppgaven lettere. Hos endene er oftest hannen meget fargerik og totalt ulik hunnen.

Et unntak som vi må huske på er når hannen myter (feller svingfjærene), da er han til forveksling meget lik hunnen. Dette er bl.a. for å kamuflere seg i en sårbar periode av året. Den flotte vårdrakten får han når det er viktig å imponere hunnen på våren, dette skjer gjerne i løpet av vinteren.

På vårt bilde burde altså fuglen til venstre være en hann. Dette er en dykkand, i motsetning til gressendene som sjelden dykker, og karakteristiske trekk ved hannen er nebbformen, den grønnlige hodefargen og kanskje det viktigste kjennetegnet er den gråhvite ryggen. En rask titt i fugleboka forteller oss at dette må da være

en bergand hann.

Men hva med de to andre, som på bildet ikke ser helt like ut? Kan det være samme art? Ja, alle fuglene på bildet er bergender, de siste er altså hunner. Men hvorfor ser de ikke helt like ut? Det kan det være flere årsaker til, bl.a. kan alderen være ulik, utviklingen av fjærdrakten avhenger også i fra hvilket område fuglene stammer fra. Hunnen med mest hvitt rundt nebbet er trolig fortsatt i vårdrakt (bildet er tatt i juli), mens den andre har oppnådd sommerdrakt, med mindre hvitt rundt nebbet. Fuglene kan være av ulik alder, f. eks. 2 og 3 år. For å skape ytterligere forvirring så kan begge hunnene være istand til å hekke!

Å skille myte/vinterdrakt-fugler fra tilsvarende hos toppand kan være vanskelig. Berganda har imidlertid mer hvitt rundt nebbet og er større enn toppanda. Så på senhøsten og vinteren er det mest sannsynlig å komme over bergender hos oss. Bildet var tatt av Georg Bangjord i Finnmark.

ØRS

Hvilken art er dette? Svar kommer i neste TN

FUGLE- LÆREREN

DEN GRÅ
FLUESNAP-
PEREN

ER

EN HELLER GRÅ
FUGL HED LYSERE
BUK. NEBBET ER
NOKSÅ BRETT, SÅ
BLIR DET ENKLERE
Å FANGE INSEKTER.

DEN GRÅ FLUESNAPPEREN
HEKKER SENT PÅ SOM-
HEREN.

DEN MÅ OVERVINTRE
I AFRIKA FOR Å
FINNE NOK
INSEKTER.

JEN GRÅ
FLUESN.
ER EN AV
DE SENESTE
TREKKFUG-
LENE OM
VÅREN, DEN
KOMMER
OFTEST I
SLUTTEN
AV MAI.

FUGLE- LÆREREN

SE ETTER DEN
HVIITE GUMPEN HOS
TAKSVALENE,
SE DEN LANGE HALEN
HOS LÅVESVALEN

ALLE 4 "SVALENE"
KAN DU SE OM SOMMEREN,
OFTE ALLE 4 ARTER
TILSAMMEN.

SANDSVALEN ER
BRUN

TÅRNSEILEREN
ER DEN STØRSTE
AV DISSE. DE
ER SVARTE HED
SMÅLE VINGER.

LÅVESVALENE LAGER
ET REDE AV LEIRE
OG GRESSTRÅ.
PASSERES OFTE
OPPÅ EN BJELKE.

TAKSVALENE, BYGGER
OGSÅ HED LEIRE. REIRET
PASSERES UNDER TAK O.L.
OG HAR EN TRANG
INNGANG.

SANDSVALENE
GRAVER SELV.
UT REIRET I
EN SANDVEGG.

TÅRNSEILER-
EN'S REIR
ER SJØMT
I HUS.

EN SVALE
GJØR INGEN
SOMMER,
MEN NÅR
TÅRNSEILEREN
ER HER ER
OK SOM-
HEREN HED
OGSÅ!

TN

Siste nytt

Denne gangen er det blitt noe bedre respons fra leserne rundt om i trøndelagsfylkene, slik at spalten blir mer dekkende for det som er sett de siste to månedene. Værforholdene har vært gunstige i lengre perioder, med varme sørlige vinder. Dette har ført til at ekstra mange sørlige arter har dukket opp. Dette gjelder hovedsaklig i Sør-Norge. Forøvrig er det økning i smånagerbestanden, først og fremst av mus i lavlandet.

Lommer - andefugler

To **gråstrupedykkere** ble sett i Leksdalsvatnet i miden av mai. Fra Stjørdal meldes det om en **egretthevre** som ble sett på Trøyte 1. mai. Ellers skal det være sett **stork** i nærheten av Leksdalsvatnet i midten av mai. Fra Gaulosen er det kommet inn en rekke observasjoner av gjess og ender også denne våren. Den første **kortnebbgås** ble sett her allerede 21. april, og større flokker ble sett på trekk over og i Gaulosen fra 8. mai og til slutten av måneden, da opptil hele 1130 ind. ble sett nede i osen. Mot slutten av denne perioden ble også en **hvitkinngås** sett i de store kortnebbgåsflokkene. Ett

ind. ble også sett i Leksdalsvatnet sammen med kortnebbgås i midten av mai. Også i Steinkjer er det sett **hvitkinngås**, ett ind. i Figgjaoset i slutten av mai. 8 **sædgås** ble sett i Leksdalsvatnet 8. mai. Av ender ble det sett opptil en hann og to hunner av **snadderand** i Gaulosen begynnelsen av mai. Ellers ble det sett ett par av **skjeand**, **stjertand** og **knekkand** samme perioden. **Islandsdanda** (en hann) trakk innover mot Gaulosen også i vår og ble siste gang sett 8. mai. Min. 14 skjeandhanner og 40 brunnakkehanner ble sett her 21. juni. I Grandefjæra, Ørland ble det sett to snadderand og en knekkand hann i midten av mai. Av knekkand ble det forøvrig sett to hanner og en hunn i Litlvatnet, Agdenes på samme tid. Ellers ble ett par sett på Ørin, utløpet av Verdalselva 8. mai. Samme sted ble det talt opp ca. 700 **svartand** rundt 20. mai.

Rovfugler og ugler

Smågnagerbestanden er på vei oppover, og det er meldt om bra bestand av rovfugler og ugler fra flere steder. Hovedsaklig ser det ut til at de beste forekomstene er i lavlandet i år, men

også bra høyere oppe. På en ca. 7 km lang strekning i Meråker ble det sett 5 **fjellvåk**, 1 **jordugle**, 1 **haukugle** og 1 **dvergfalk** den 17. mai. Av jordugle er det bra forekomster både i fjelltraktene, Dovre - Kvikne, og ved kysten, Ørland. I Innerdalen, Kvikne/Rennebu ble det sett en **vøpsevåk** i slutten av mai. En **vandrefalk** ble sett i Grandefjæra 12. mai. **Musvåk** (ett ind.) ble sett ved Fossemvatnet, Steinkjer 21. mai.

Riksefugler - duer

I Gaulosen ble det den 8. mai sett ei **sothøne** og i midten av måneden ble ei **sivhøne** observert samme sted. Av **heilo** ble det sett minimum 800 ind. i en flokk i Hegra 15. mai. På Nordsileiret, Steinkjer skal det også i år hekke ett par **dverglo**. Store flokker med vadere ble sett på Ørin, utløpet av Verdalselva 18. mai: 380 **sandlo**, 520 **myrsnipe** samt 200 **rødstilk**. Dessverre er det nå bare et spørsmål om tid før denne lokaliteten går samme vei som Grilstadfjæra, Stjørdal m. fl. Samme sted ble det også sett ei **polarsnipe** rundt 20. mai. **Sotsnipa** er sjelden på vårtrekk i Trøndelag, men det ble sett ett ind. på Langøra, Stjørdal 3. mai, 6 ind. i Gaulosen midten av mai og ett ind. Ørin 28. mai. En **svarthalespove** ble sett Åsnes, Namdalseid i slutten av mai. I Gaulosen ble det også sett to svarthalespover 13. mai. Samme sted ble en **lappspove** sett den 23. mai, noe som er uvanlig på vårtrekk, og en ung **dvergmåke** i samme perioden. På Ørin ble det den 14. mai sett 5 **fjelljo** og ett individ på Rinnleiret, Levanger/Verdal noen dager senere. En ung

grønlandsmåke ble sett ved flere anledninger på Ørin i tidsrommet 14-26. mai. Ved Halsøen i Stjørdal ble det sett en **skogdue** den 20. april, men det er ikke meldt om skogduer i malvik i år.

Spurvefugler

En **sitroneerle** hann ble sett sammen linerler ved Ringve museum ca. 20. april. **Lappiplerke** ble sett både på Sutterøleiret, Stjørdal den 10. mai og på Halten, Frøya 28. mai. NOF-ekskursjonen til Halten 28.-29. mai ga ellers også mange andre godbiter. Det ble sett to **tornskatehanner**, to **møller**, ett par **hortulan** og en syngende **sivsanger**. En tornskatehann ble også sett ved Gåvålia på Dovre 5. juni, og ett par hortulan ved Huseby 13. mai. **Gulsanger** er påvist både ved Gåvålia og i Innerdalen, Kvikne, som begge er uvanlig høyt til fjells for denne arten.

I Brundalen i Trondheim ble det hørt en **nattergal** den 30. mai. Også ved Steinkjerelva ble det observert nattergal i begynnelsen av juni. Forøvrig ble det sett en syngende **spettmeis** i Reelia, Stjørdal 3. april, og sett ca. 50 **konglebit** i Stordalen, Meråker i midten av mai. En syngende **torniriskhann** ble sett på Rinnleiret i begynnelsen av mai og samme sted ble en syngende **bøksanger** sett 26. mai.

Dette var alt for denne gang. Nye opplysninger sendes til:

Jostein Sandvik
Øvre Møllenberg 49
7014 Trondheim
tlf. 07-513249/525142

Fortell venner og kjente om Trøndersk Natur!

Verv nye medlemmer og abonnenter!

Vær med å holde liv i Trøndersk Natur og det foreningsarbeide som fugleforeningene driver. Visste du at det koster bare 40.- kroner pr. år å abonnere på bladet (4 nr.)? Eller at du kan bli medlem i Norsk Ornitologisk Forenings avdelinger i enten Nord- eller Sør-Trøndelag for 30.- (u. 18 år)/40.- (o. 18 år)? Som medlem mottar du foruten Trøndersk Natur rett hjem i postkassa også jevnlig brev med tilbud om ekskursjoner og kvelder med foredrag og andre aktiviteter. Husk at hvem som helst kan bli medlem og at det er frivillig å møte på våre møtekvelder.

Dersom du vil abonnere på bladet for kr. 40.- pr. år, kan du sende inn nedenstående blankett (gjelder bare nye abonnenter, heller ikke medlemmer i NOF/NT-ST).

Ja takk, jeg vil abonnere på Trøndersk Natur

NAVN.....

ADRESSE.....

.....

Sendes Trøndersk Natur
Postboks 1719 Rosenborg
7002 Trondheim

Innhold

- 32 Jostein Sandvik, Otto Frengen og Svein-Håkon Lorentsen:
Faunistisk rapport fra ST 1985 og 1986
- 37 Nils Røv, Morten Ekker og Otto Frengen: Telling av havert på
Melsteinen, Sør-Trøndelag 1987
- 40 Stein Are Sæther: Årsøya fuglestasjon 1987
- 44 Småstykker
- 47 Fotohjørnet
- 48 Fuglelæreren
- 49 TN Siste Nytt

Tegninger dette nummer:

Trond Haugskott